

Joan Miró

/ 1893 - 1984 /

Miró: ...Pre mňa slovo sloboda má zmysel a budem ju brániť za každú cenu.

G.D.: Tragická pozícia umelca, pravda?

Kde? S kým? Prečo?

Miró: Rozhodne nie v dobre vykurenej krčme s nezodpovednými intelektuálmi. Nie v službách ich absurdných teórií. Nechajte ich, nech naprázdno prežívajú svoju "libestrakciu" z nedostatku živých síl, z nedostatku zmyslu pre rytmus skutočností a ľudskosť.

/Rozhovor s Georgom Duthuidom, 1931/

Nakoniec, nie je treba prikladať prílišnú dôležitosť našim dielam. Čím menej sa usilujeme o krásne dielo, tým skôr sa nám podarí; chceme povedať, tým viac máme nádeje na poctivý výsledok. Obráz koniec-koncom rastie a prebytkov emocií a vnemov. Nie je to nič iného než produkt vyprázdnenia, ktoré sa nikdy neopakuje.

/J.M.: Je reve d'un grand atelier, 1936/

Väčšinu svojich priateľov surrealistov-Massona, Leirisa, Artauda a ďalších som poznal skutočne v r. 1922. Ale až o 2 roky neskôr som sa zišiel s Bretonom, Eluardom a Aragonom a spriatelil som sa s celou skupinou. Napriek tomu som však nezdiedal ich názory do všetkých dôsledkov. V zásade som súhlasil, ale zostal som maliarom, výlučne maliarom.

/Rozhovor s Denysom Chevalierom, 1963/

Ak sa nepokúšame odkrývať tajomnú podstatu a magický zmysel vecí, ani žíme iba zhovadilosti, ktoré sa dnes ľuďom ponúkajú v takom veľkom počte.

/Enquete, Cahiers d'Art, 1939/

KVARTAL 84

VÝTVARNO - LITERÁRNA REVUE
autorov okolo Ateliéru 15

Bratislava 1984

NAJPRV SOM SA MUSEL ÍST SPÝTAŤ
K NÁM DO ČISTIARNE, ČI TEN KABÁT, S
KTORÝM SA MI SNÍVAL KONIEC SNA, NIE
JE ICH. Zdalo sa mi to dôležité.

/6.II.1984/

Keď som poprepiloval konkurenta
vodorovným rezmi pílkou na niekoľko
častí, položil som nástroj na dosku
javiaka a utrel pot s čela. Kľačal

som na kolenách, keď mi vrazil do týla
predmet nachlp podobný konkurentovi
/neforemné vreco s mnohými deformá-
ciami/ zavesený za šticu na dlhom
lane a zrazil na tak, ako sa zrážajú
kolky. To všetko som so zatajením ale-
doval z hľadiska, asi z desiateho radu.

/Záznamy sna, /6.II.1984/
F.Guldan /

/Mudr. Stanislav Drvota: "Osobnosť a tvorba"/

Štyri základné typy interpretant /hmat, fantázia, vizus, ratio/ zakladajú 4 základné dimenzie označovania. Z nich možno odvodiť 4 typy umeleckej tvorby modernej doby, ktoré predstavujú umenie integrovanej dimenzie označovania s interpretantom pre ne charakteristickou:

1. umenie obsahovo prázdneho biologického aktu, zakladajúce abstraktno expresívny význam, so stopovými znakmi/indexami/. Jeho optimálnou interpretantou je hmat /resp. automatická motorika/;
2. fantazijné-imaginatívne so symbolickým významom, so zástupnými znakmi /symbolmi/, jeho optimálna interpretanta je fantázia;
3. umenie empirické, realistické, s objektívnym významom, s ikonickými znakmi, ktorého optimálnou interpretantou je vizus /resp. inštrumentálna motorika/;
4. umenie racionálne konštruktívne, s abstraktno formatívnymi znakmi, ktorého optimálnou interpretantou je ratio.

Napr. v umení realistickom sa môže interpretanta normálne späť so zrovnávať a spodobenie objektu je potom gesticky deformované, môže byť tiež racionálne artikulované podľa geometrických schém. Objektívna dimenzia sa vzáčne podriaďovať aj iným, menej primeraným interpretantom /fantázia: objektívne surrealizmus, i hmat: stisk predmetu/. Možno povedať, že uplatňovanie jednotlivých dominujúcich funkcií psychických vrstiev je závislé na dimenzii extravérzia - intravérzia.

Vo vývoji detskej kresby sa postupne objavujú štádiá naivne abstraktné, efektívno-symbolické, empiricko-realistické. Niektorá z týchto dimenzií signifikácie sa potom stane pre dieťa najprimeranejšia a najvýdatnejšou možnou umeleckou sebarealizáciou, ak zodpovedá danému typu psychiky.

V modernej dobe sa prostredie radikálne zmenilo v smere technického racionálneho. Umelci extravértného typu nemusia byť týmto svetom frustrovaní, znepokojení. Potom spodobujú, objektivizujú racionálne technické skutočnosti, tvoria vnútorne neozvučený konštruktivizmus/ alebo schematizované geometrické formatívne objekty/kubizmus/. Môžu sa však využiť racionálne formácie v extravértnej abstraktnej dimenzii signifikácie a potom je pre tento druh umenia racionálna zložkou konštitučnou /transcendentálne ideový geometrizmus, konštruktivizmus/. Umelec relatívne introvertný môže vyhovovať symbolicky zástupná dimenzia signifikácie /mäkký, vnútorne ozvučený konštruktivizmus/, kde si racionálna interpretanta podrží funkciu voči vnútru regulatívnu. /sprac. F. Gulden/

Práve obyčajné veci nám dávajú
uvidieť onú formu je jednoduchosti, ktorá
vedie k poznaniu hlbokaj podstaty bytia,
z ktorej pramení celá tajomná krásu umenia.

CARLO CARRA

Socha je stále prítomná.
V osamotení sochy čar v
menách ročných období
ra len jediný plod: tieň.
Tien je odrazom života
jej magické bybnosť.
/Giorgio de Chiricó: Tien

Boris V i a n :

"Rady mojim netarian"

Prvá rada: nápoj

...vedzte, moje drahé netare, že sa nevypláca, ak panna pije tak, aby prišla o rozum. Napite preto viac než pol fľaše whisky - škótskej, aby som bol presnejší: americká whisky /Bourbon alebo Rye/ rovnako ako konak vyvoláva na druhý deň silnú migrénu a celkom vás znemožňuje usporiadať dve superprise-party za sebou, čo je nuzuté. Škótska je prirodzene vhodná pre tie z vás, ktoré sdielate ideje ľavo orientované. V prípade, že vás viac priťahuje pravica, je vynikajúcim produktom vodka, ktorá zanecháva praneprateľné stopy...

Druhá rada: toaleta

Modré džínasy sú najpohodlnejším úborom pre priemernú superprise-party, keď všetci účastníci skončia na policii. Ak sa chcete ozašvojiť, môžete si vybrať nejaké prosté rúcho

v skrini svojej mamy. Vyhýbajte sa džínasom ostrošším. V prípade, že by ste mali v úmysle oddávať sa animovaným tancem/rokenrolom a iným malichernostiam, ktorým sa nikdy nepodari zraziť z trónu vaše walk a galep našich oteckov, tancov to ale inak športovya/, rád by som odviezol trochu vašu pozornosť k tomu, že je potrebné nosiť krajne solídnu podprsenku a zvlášť bez gúmy na chrbte. Ak sa príroda vo svojej láskavosti vyhla úlohu rozšíriť vás i po tejto strane, je to výhoda, ale majte s opatrnosťou na pamäti dve večné nebezpečenstvá: zákon o odstredivej sile a zotrvačnosť.

Sochárova žena nestojí sochárovi ako model.

Sochárova žena behá okolo sporáka,

s deťmi po doktoroch,

nakupuje, perie, žehlí, zašívá,

aby všetko stihla do chvíle

kým sa sochár vráti z ateliéru,

aby bolo času nahodiť na tvár makeup

zakryť vrásky, starosti

a s úsmevom odpovedať na otázku: "Čo nového?"

na ktorú ešte nikdy nedala vyčerpávajúcu odpoveď.

Uprostred rozprávania si sochár zvyčajne

prejde dlaňou po čele, vstane a hľadá pivo v chladničke

a božechráň začať o šore na banány

lebo on to pivo v okamihu pôjde hľadať do krčmy

a jej nezostane nič iné, iba obhrýzať rožok vankúša

a až do svitania zatajovať dych

s každým zamrmlaním výťahu na prízemí.

Kačo bolo potom celé snaženie, celý makeup

keď sa jej ani len tváre nedotkne ?!

Preto sochárova žena o nepríjemnom radšej nehovorí

a keďže príjemného je tak málo

obaja mlčia

a tak im prejde zvyšok večera.

V noci sa sochárovej žene sníva:

vysoko na nebi veľké červené oko

neustálym žmurkaním uvádza do pohybu

kolotoč so smutne prázdnyimi sedadlami.

Iba ona a Nieкто pred ňou, obrátený chrbtom

úzkostlivo sa držia reťazí.

Viator jej slastne kmešše sukňu,

spod ktorej šušťavo vylietajú prekrásne farebné pierka,

mieria k oblohe, zapichnú sa do nej a miznú.

Sochárova žena nevie, či Nieкто tuší o zázraku

čo sa deje pod jej sukňou

a keďže sa krúti v tom istom víre kolotoča

veľmi chce, aby sa to dozvedel.

Zbesilo trhá reťazou, búši Nieкого do chrbta

a keď ho konečne zazrie tvárou v tvár,

zistí, že je kamenná

že pred ňou sedí socha

s jankami namiesto očí.

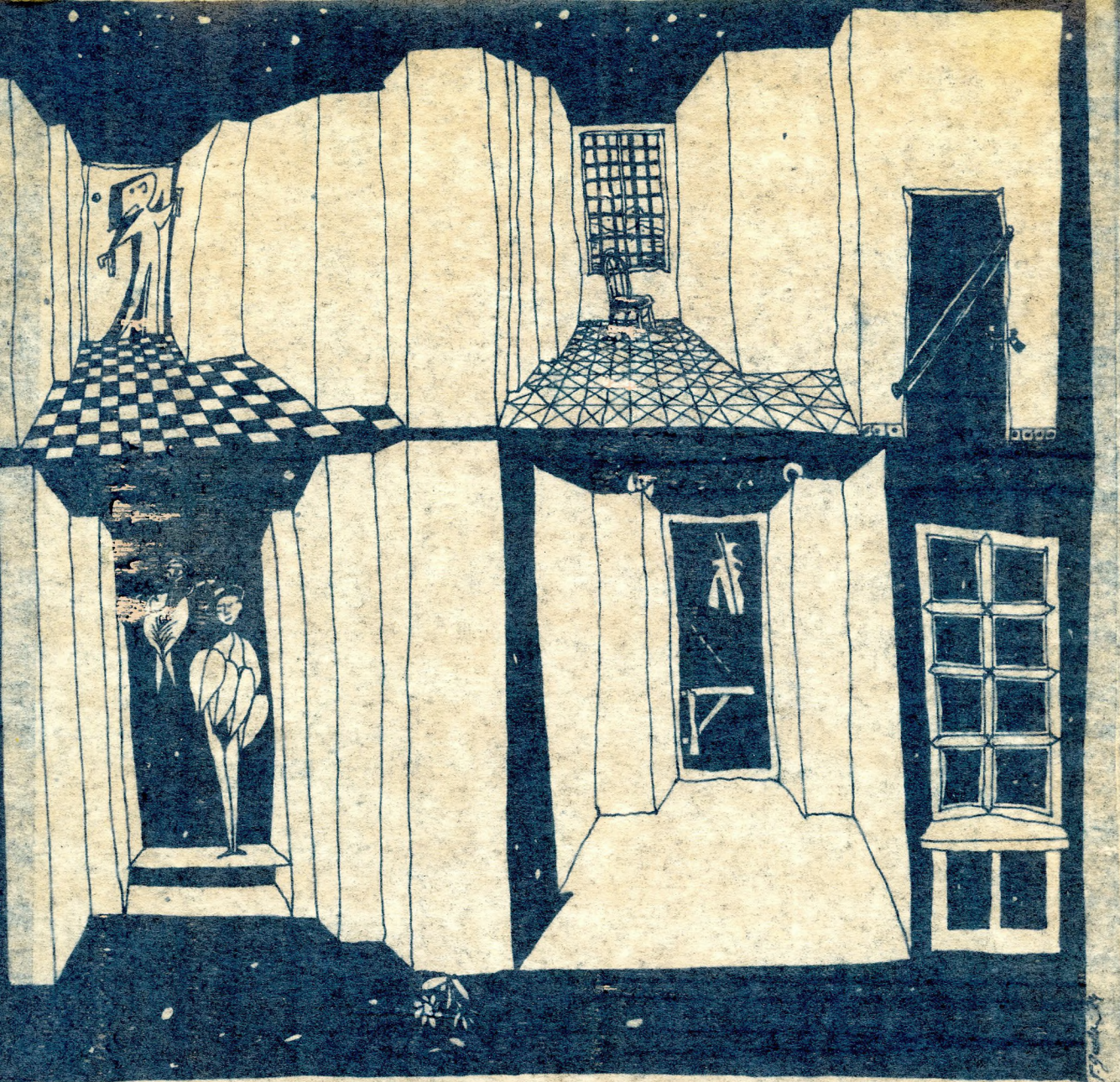

O strachu

V poslednom čase som vystrašený a často o svojom strachu rozmýšľam. Pri tejto príležitosti som sa vrátil k miniprieskumu, ktorý som robil medzi svojimi priateľmi asi pred štyrmi rokmi. Karol vtedy maľoval na téma "Fantómy strachu a obludnosti". K vlastnému prekvapeniu som zistil, že mi táto téma nič nehovorí. Strach mi naháňali obavy z chorôb a bolesti, rodinných pohrôm a zlyhania v práci. A keďže som si nebol celkom istý, či prízemnosť mojich obáv nie je obludnosťou svojho druhu, položil som otázku "Čoho sa bojíš?" niekoľkým svojim priateľom. Tu sú odpovede:

Ira (novinárka, 35r.): 1) Strach zo straty identity, 2) Strach zo staroby, 3) Strach o deti, 4) Strach zo straty viery (v niekoho, alebo niečo); Gabo (výskumník, 27r.): 1) Strach zo smrti, 2) Strach z bolesti, 3) Strach z pristávania lietadla; Zbyňo (družstevník, 30r.): 1) Strach z impotencie, 2) Strach z výšky; Ferdinand (výskumník, 48r.): Nebojí sa vraj ničoho; Milka (pedagóg, 44r.): 1) Strach o dieťa a jeho existenciu, 2) Strach zo samoty; Laco (výskumník, 46r.): 1) Strach zo závislosti na druhých; Stefan (výskumník, 31r.): 1) Strach o deti; Ivan (výskumník, 33r.): 1) Strach z autonehody, 2) Strach o ženu a deti, 2) Strach zo zlých chorôb; Róbert (žiak, 11r.): Strach z nepriateľskej bandy, 2) Strach z neznámeho nebezpečenstva, 3) Strach z "prúšvihu"; Josef (výskumník, 42r.): 1) Strach z bolesti, 2) Strach z nevyliciteľnej choroby, 3) Strach zo smrti blízkeho človeka, 4) Strach zo strachu; Martin (výskumník, 35r.): 1) Strach z policajtov, 2) Strach zo smrti; Martin (výskumník, 30r.): 1) Strach zo sklerózy, 2) Strach zo znehodnotenia kultúrneho odkazu ľudstva, 3) Strach zo "vševediaceho" okolia; Zorā (výskumníčka, 30r.): 1) Strach zo straty muža; Alena (historička, 26r.): 1) Strach z hadov, 2) Strach z nepríjemných situácií; Miloš (výskumník, 35r.): 1) Strach zo žien, 2) Strach z kádrovníkov, 3) Strach z idiotov. K uvedenému dodávam iba toľko, že číslo 1 znamená najväčší strach, číslo 2 druhý najväčší strach, atď.

(Feš.)

JARNÝ NÁPEV

Spievajú
Spievajú o láske
Spievajú v rytme blues
Nahaté

Sú ich celé kopy
Sú ich celé mravce
A všetky
Nahaté
Bujaré
Bucľaté
Šubi - dubi

A všetky
Okaté

VERŠE ŽENE

Už dávno túžim získať
krásny klenot čo má cenu
pre Alenu.

A tak chodím s nožom v ruke
davom a kukajúc im na prsty
hľadám onen drahokam.

Ak ho uvidím vôbec nezaváham
šikovne odľaklím prst
na ktorom bude onen krásny mami
a ten svojej žene dám.

MAJERECHOVI

Čo visí vo vsi
zavesené
čosi, kamsi v klube ?
Saténové svetlo samé snuje
oproti kostolu
pikle

Ženy s bokmi
v nádverí
lákajú koruny
od mužov z fabriky

Odvedľa z divadla
pohlavia sa valia
Chytené túžby
mladíkov z pivárne
lákajú aktérky
Či ich sedemnásť
alebo ich montérky ?

Tibor Machata

"...Rozčuľuješ sa ako hluchonemý, keď sa zamiluje. Tvoje verše sa podobajú tupej píle, drásajú dušu, ale nerozpoľujú ju. Tvoríš, to predsa znamená d e l i ť a vsadzovať svoj výtvor do srdc druhých. Pozri sa! Keď si prečítam Meriméa, nemôžem už Carmen vynímať z jej žiarivého lôžka. Zrodila sa vo mne pre všetky časy. Umaliec rozpoľil moju dušu a vsadil tam diamant. Ako sa mu to podarilo? Tým, že zhromaždil v mojej duši všetko, čo sa podobalo tomuto vášnivému, hrdému obrazu, aj keď toto všetko bolo iba v bežných pohľadoch, rozptýlených v zástupoch melodických spomienok, v rezbe ornamente, v krajine, nálade alebo sne - len vlastnosťami samosel tŕn dojem p o d o b a ť cigánke Carmen. Chlieb sa skladá z odrobiniek. Hrozno sa nalieva zo zrníka plesku. Ivanhoe, Ahasver, Quasimodo, Carmen a ešte iní, ako vytesaní z mramoru - tí všetci boli svojimi tvorcami pokosení na lúčach našich srdc. Tak ako hustne mlhovina a vytvára planéu, tak rastie obraz. Silnie prečaruje sa, až mu praská v kĺboch a prebúda sa k životu v našej roztekannej duši. Utišuje našu fantáziu, ktorá po ňom vzrušene a nevedomky túži.

Ak násadka, ktorou píšeš, nie je pero labute či orla - pre Teba, ak nesúdiš, že všetko, čo si zamýšľal a vykonal, mohlo byť ešte stokrát lepšie, než je teraz, potom môžeš usnúť. Tvojím snom bude obyčajný život.

Ale dosť už tých ~~XXXXX~~ výčitiek. Zapamätaj si: Depšu na milujúcej lýre-posielajú štábní pisári pradenám, odlná sa hovorí o mačke. A ešte niečo: všetko čo som Ti hovoril, Ty sám cítiš, ale neopakujes, lebo to nevieš, a navyše ani nechceš."

J e t o t a m . . .

Swift

/Alexander Grin: "Žiarivý svet". 1921-1923, +autorovi motto/..

Vážení priatelia, čitatelia i prispievatelia,

napriek akútnemu ~~zníženiu~~ nedostatku pôvodných príspevkov pokračujeme ako-tak s vydávaním Kvartálu, hoci stále bez takého jasného profilu, ako by sme si želali. Po tomto najstručnejšom možnom vysvetlení stavu časopisu nám zostáva iba dodať, že v ročníku 1984 zostáva spôsob posielania príspevkov + 10 Kčs na réžiu a peštovné a formát /viď. tento/ nezmenený.

Redakcia